

הגיליון מוקדש
לעילוי-נשמתו של מורי-
חמי, אשר אהב את התורה
בכל ליבו, נפשו ומאודו,
הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל.
ת. נ. צ. ב. ה.

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

ראה

תשפ"ו

גיליון מס'

798

עכשיו

חדוּע יציאת מצריים היא סיפור
עכשווי כל-כך?

וְהַנְּבִיאָה הָהוּא אֹחַלִים הַחֲלוּם הָהוּא יוֹמֶת
כִּי דָבָר סָרָה עַל ה' אֱלֹקֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדֶה מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחָהּ מִן
הַדֶּרֶךְ... (דברים יג, ו)

מהו ההקשר, אפוא, בין "המוציא אתכם
מארץ מצריים" לבין האיסור לשמוע לנביא-
הבעל אשר מסיתך לעבור אלוהים אחרים?

שאלה נוספת, אולי כרוכה בחברתה:
מהו "המוציא אתכם"; לכאורה "אשר הוציא
אתכם" היה צריך להיכתב!

הטו אוזניכם, אחים יקרים.

הסיפור של יציאת-מצרים איננו סיפור
חד-פעמי של הימים ההם, ימי פיתום
ורעמסס; הוא גם סיפור עכשווי של הזמן
הזה.

בימינו אנו הקב"ה מוציא אנשים
ממצריהם האישיים.

אנשים שטבעו במצולות שפלות רוחנית
ואיש לא האמין כי ייצאו לחירות - עשו
זאת; אנשים שספגו מכה מרירה ואנשים היו
בטוחים כי ישקעו ביגונם ויתחפרו בשמיכה
כל היום - יצאו לאורה והפכו את האסון
לאתגר; אנשים שהיו שרויים במבוכות חיי
הרווקות, הצליחו לקרוע את הים. ועוד היד
נטויה.

אינספור מיני 'יציאת מצריים' בנוסח
תשפ"ו.

זה "המוציא אתכם מארץ מצרים" -
כהיום הזה. זה סיפור של הווה; לא רק של
עבר.

זהו, אולי, ההקשר המופלא, המדויק כל
- כך, בין יציאת מצריים לנביא המסית
לעבודה-זרה.

יש בידך הכח לצאת
ממצרים. האמן-
וצא. זה אפשרי

אין זה, כך נראה, רק משום שיציאת
מצריים היא יסוד האמונה, וכפי שאנו
מזכירים אותה בכל עת-מצוא.

יש כאן גם מסור מסר אישי לכל יהודי:
אל תתפתה לעבוד אליהם אחרים. גם
במצרים עם ישראל היו שקוע במצולות של
מ"ט שערי טומאה.

ובורא כל-עולמים הוציא אותם משם,
אליו.

גם אתה אל לך ללכת להיות שבוי
במצרים; הקב"ה קורא לך לצאת משם.
לצאת מהמצרים. לא להיטבע בפיתויי
החומר העכור.

צא ממצריים, צא. יש בידך הכח.

הקב"ה מוציא אותך ממצריים היום.
עכשיו ('עכשיו' היא לא מילה ששמורה רק
להפגנות בתל-אביב).

עכשיו.

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

לפצח את האמון

איך מתנהלים מול בחור כוחני שלא רוצה לשמוע מילה?

הרה"ג רבי 'חיהל פליסקין שליט"א
ראש מכון 'שתולים' לנוער

רציתי לשתף אתכם בסיעתא דשמאי המופלאה, שיש לתומכי הנוער המופלאים של 'שתולים'. הנה סיפור - אמיתי לגמרי - של אחד מתומכי הנוער, ויש הרבה מה ללמוד ממנו (גם להורים ומחנכים):

"כשפנו אליי בבקשה לעזור לשמעון, די חששתי... איך אפשר לעזור לבחור שאומרים עליו שהוא כוחני, שאף אחד לא מצליח להגיד לו מילה, שהוא ממש מנותק, הדת ממנו והלאה, לא מעניין אותו כלום, הוא פשוט נער בלי רגש, ואם מדברים איתו על משהו אפילו קטן, כמו: 'בא תשב איתנו בסעודת שבת', אין - קיר לפניך! וכדי להסיר כל ספק, הוסיפו לי: 'אין סיכוי בכלל שיבא לפגישה'...

ובכן, כהקדמה ביררתי עליו מה הוא אוהב, ואמרו לי שהוא אוהד של קבוצת כדורגל 'ידועה. אחר כך ניגשו אליו ההורים ואמרו לו: "יש איזה אחד שעוזר קצת לבחורים, אנחנו ממש רוצים שתפגש איתו בבקשה, רק פגישה אחת. אומרים שהוא חברה'מין גדול ואף בחור לא מתאכזב ממנו, אבל אם הוא לא ימצא חן בעיניך - אתה יכול לקום ולעזוב אחרי 10 דקות, ויותר לא תשמע מאיתנו אודותיו".

שמעון הגיע לפגישה עמי, ואני רואה על פניו את החשדנות. שניות לא נעימות. התחלתי לשוחח עמו 'באקראי' על... כדורגל! 'אני חייב להבין איך זה בדיוק עובד: גמחר, חצי-גמר וכו'. הוא הסביר לי להפליא, ההקשבה שלי הייתה פעילה, עם שאלות מקיפות. ובתוך רגעים - ליבו נפתח.

הוא התחיל לשתף מה עובר עליו. כמה קשה לו עם הצוות וההורים, ואני החלטתי: אני לא מדבר 'אליו'. אני בכלל לא מסתכל על התספורת שלו, אני מדלג על כל החומות, ומדבר 'ישר אל' הנשמה היהודית שלו, שהרי כך לימד אותנו הרב פליסקין: לא לפחד לדבר איתם על כמיהה רוחנית ברמה הכי-גבוהה, כי הם רוצים וצמאים לזה. הסברתי לו כמה הנשמה שלו גבוהה, כמה הוא באמת כן רוצה להתקדם.

ואלו דוגמאות הבאתי לו? פשוט מאד, מתוך מה שהוא עצמו סיפר לי! היה מספר לי שישן כל השבת. שאלתי אותו: 'למה?'

א. י. פ.

בעניין 'לא תעשון' בעיר-הנידחת

ראיתי השבוע וורט למדני יסודי ומופלא בתורתו של הגאון האדיר רבי אביגדור נבנצל שליט"א - רבה של העיר העתיקה בקרתא דשופריא, בספרו 'מציון מכלל יופי'.

בפרשתנו אנו קוראים על האיסור לשרוף את המזוזה שנמצאת ב'עיר-הנידחת' חרף הדין שצריך לשרוף את העיר כולה על שללה, וזאת משום שהתורה מדגישה 'חא תעשון כן לה' אלוכיכם' ואסור למחות שם ה'.

ותמה הגאון הגדול רבי אלעזר גורדון זצוק"ל: לכאורה מדוע שלא נאמר שיבוא עשה של שריפת עיר-הנידחת וידחה את לא-תעשה של 'לא תעשון' ויהיה מותר לשרוף את המזוזה שבעיר-הנידחת.

יישב הגר"א נבנצל שליט"א בפשטות: הדין של 'עשה דוחה לא-תעשה' לא נאמר אלא בכל מקום שעומד עשה מול לא-תעשה סתמי, אולם כאשר התורה ב'עשה' עצמו הציבה סייג מפורש כי הוא לא נאמר במקום מסוים והעמידה על כך איסור 'לא-תעשה' - כדוגמת איסור שחיטת פסח על החמץ שהאיסור נקבע כסייג במצווה עצמה - הרי שבוודאי שלא נאמר כי ה'עשה' יבוא וידחה אותו, כי התורה עצמה הבהירה מפורשות וברורות כי איננה חפצה ש'העשה' ידחה אותו. ולכאורה דברי הגר"א נבנצל מעמידים בתמיהה את הנחת-היסוד בשאלה.

וזכורני שבעבר כבר ראיתי את יסוד זה בדברי מרנא האדר"ת בספרו המופלא 'חשבונות של מצווה' שהביא את התמיהה מדוע שלא נאמר ש'עשה' של מצוות קריאת שמע ידחה את הלא-תעשה של 'ולא יראה בך ערוות דבר' ממנו אנו למדים כי אסור לקרוא דברי קדושה מול הערווה. והסביר כי אין כל עילה לשאלה זו שכן התורה בדבריה לימדה מפורשות שהמקום שמותר לקרוא קריאת-שמע זה רק במקום נקי ולא במקום שיש בו ערווה, והרי שיש כאן סייג בלאו לגבי המצווה, ובוודאי שהמצווה-ה'עשה' - לא תבוא ותדחה את ה'לא תעשה' שהגדיר בעצם את מיקומה ועיתויה של המצווה. והבן.

ואגב ש'נגענו' בסוגיית עשה דוחה לא-תעשה יש עלינו להזכיר רעיון נוסף בהקשר זה: בתוספות דנים מדוע נאמר 'עשה דוחה לא תעשה' לגבי שבירת מוח עצם בשביל אכילת העצם, הרי למעשה בשעת שבירת העצם כבר עוברים על איסור 'ועצם לא תשברו', והעשה של אכילת הפסח בא רק לאחר מכן.

ונראה ליישב זאת בפשטות לאור מה שמצינו לגבי עשה דוחה לא תעשה בלבישת בגדי כלאיים של בגדי כהונה שהגם שבשעת לבישה אין עדיין את המצווה של העבודה אך בהיות ואין אפשרות לעבוד בבגדי-כהונה בלי הלבישה, הרי שהינה חלק אינטגרלי מעבודה המותרת בכלאיים. והבן.

'כי אין לי מה לעשות בלי הטלפון' - הוא השיב. 'אתה מבין', צעקתי לו 'אתה מחובר, אתה לא מוכן לחלל שבת, אתה קדוש!' הסברתי לו את הרצון שלו להתקרב לבורא עולם, כמה הוא באמת רוצה קשר, אלא שיש לו קושי... והוא הקשיב, שתה בצמא.

ואז אני רואה את האור נדלק בפניו, אותו פנס של קדושה, המבליח מתוך החשיכה...

לסיום הוא אמר לי: 'אם יש לך עוד שאלות על כדורגל-תמיד תוכל להתקשר, ואתה היחיד ששאלת כי באמת סיקרן אותך, לכן הסכמתי להסביר לך, הרבה שואלים אבל זה לא באמת מעניין אותם...' לפגישה השנייה הוא הגיע בשמחה, וכן לפגישות הבאות...

הייתי יושב איתו ומסביר לו עד כמה היהדות היא באמת מושלמת, למה הוא אישית נקלע לכעס על הדת, וכמה הוא מבפנים כן שייך, כן מחובר, בצורה של 'בא נדבר יותר', בא נפתח... בצורה שעד היום לא קיבל, עד היום הוא לא שמע.

במקביל הענקתי גם מענה רגשי, לשלל המצוקות שחווה בחיים שלו, לתת לרגש שלו מקום, לדבר על מה שעבר. והכי חשוב: להבין את המוח שלו, מה עובר על נער כוחני.

במקביל עבדתי עם רבני הישיבה שלו, עשרות או מאות שיחות טלפון או פרטיות, ללא גוזמה. ממש ככה! עד שהצוות הבין ששמעון לא נגדם, הוא לא 'עושה בדוקא', 'ישבתי עם הר"מ שלו ובנינו תכנית, איך הוא מעניק לו מרחב בחירה, איך הוא יוצר ששמעון יהיה הבחור הכי-מוביל, לנתב את הכוחות האדירים שלו למקומות הכי טובים, להשתמש בכח שלו לטובתינו. ובסיעתא דשמיא עצומה, סיפר לי יום אחד ראש הישיבה: 'תדע לך נולד לנו בחור חדש בישיבה זה לא יאומן!'

כיום, לאחר מספר חודשים, שמעון מספר שהוא אוהב את היהדות מחובר, מדבר עם השי"ת, התחיל להתחזק בענייני קדושה, אתה כרגע לדון האם הסמארטפון נחוץ לו או שאפשר לוותר עליו, והוא סיפר שאינו מסוגל לשבור את הסמארטפון, אז הוא שבר רק חלק קטן בקצה שלו ויצא כמה חוטים, אך זה עדיין עובד. הסברתי לו: 'שמעון, אתה מבין? אתה לא באמת שם, זו תקופה זמנית, אתה כרגע במסע חיפוש קטן, ובקרוב בעז"ה תמצא את דרכך, והסיפור הזה מאחוריך'. ושמעון? - מחייך מאוזן לאוזן... אז אמנם, עדיין דרך ארוכה לפנינו, אבל אני כבר רואה את האור בקצה המנהרה. נשמתו החלה להיגאל...

קוראים יקרים! אשמח שתשתפו אותי, מה תוכלו לקחת 'למעשה' מהסיפור הזה.

וכך ניצלה בחסדי-שמים מרובים.

"אחרי חצי שעה" - מספר האברך המציל - "אני שומע את האימא צועקת בהיסטריה: 'שינדל'ה' - - היא עדיין מחפשת..

אם זה היה אורך עוד חמש שניות - הוא מספר - היא הייתה בעומק המים ולא היה את מי להציל - -

"אם מים אחרונים הרגו את הנפש, כמאמר הגמרא במסכת יומא, - מים ראשונים הצילו את הנפש!", מרעים הרב רוזנבלום בקולו. "בן-אדם קיבל קבלה צנועה ליטול ידיים לפני התפילה, מצווה שאדם דש בעקביו, ותראו מה זה מחולל: הוא מציל נפש בישראל וזוכה לקיים עולם מלא.

"כל הדורות שיבואו אחריה - כל המשפחה שתקים אחרי שתינשא - הכל נזקף לזכותו!".

מתברר - לפעמים - כי אין צורך ב'השתדלות' מוחלטת. אתה שולח את ידך - כמו בתיה בת פרעה - והקב"ה עושה את שלו. רק עשית השתדלות של תרומה למען הבחור, ולאלתר הגיעה הישועה המיוחלת.

ועוד משהו, אולי מזווית קצת שונה: כבר כתב הגר"א כי בשידוכין דרכי ההשתדלות אינם רלוונטיים וכי שם - כמו אצל רבקה - נכון הכלל של: "מהשם יצא הדבר!".

אנחנו יכולים לעשות 'השתדלויות' פורמאליות אבל השידוך תמיד יגיע ממקור כה מפתיע. בלתי-צפוי. מהמקום שהכי לא ציפית לו.

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן

לקבל את הגיליון למייל ללא

תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

מים במים וגעו

סיפור מופלא המפגיש מים במים

לפתע הוא רואה יד מציצה מן המים. בתחילה חשב כי מדובר בבובה. ואז מציץ הראש. הוא קולט שלא, מדובר בילדה - - - אברך מביתר שיצא ב'בין-הזמנים' האחרון לתל אביב סיפר למגיד-המישרים הרב ברוך רוזנבלום סיפור מרגש ביותר.

אותו אברך קיבל על עצמו בראש השנה תשפ"ב ליטול ידיים עם נטלה לקראת כל תפילה ויהי-מה. והוא אכן הקפיד על זה מאוד במהלך השנה כולה ונטל לפני כל תפילה ביום את ידיו בנטלה, דבר יום ביומו, חוק ולא יעבור.

ב'בין הזמנים' האחרון יצא האברך עם רעייתו למסלול ההליכה שליד שפך הירקון, בסביבות טיילת 'רידינג'. דמדומי חמה נראו, והנה הוא שומע שמחפשים שם מניין לתפילת מנחה.

האברך זכר את הקבלה - אך ברגע הראשון חשב לוותר לעצמו. "קיבלתי על עצמי את הקבלה בסיטואציה קלאסית - כשאחיה בבית-הכנסת, אבל לא כשאני בהליכה ליד שפך הירקון..". - לחש לו לו קול פנימי.

אבל במחשבה שנייה, הוא החליט שהוא לא 'יעגל פינות'. לא וויתר לעצמו וחיפש אחרי מים לנטילה. אלא שלצערו לא הייתה באזור אופציה כזו.

הוא ניסה את מזלו לאתר ברז וכדומה, אך לא עלה בידו דבר.

בלית-ברירה ניגש הוא למי הירקון המסואבים, ובידו כוס חד-פעמית, כדי ליטול את ידיו.

הוא יורד אט-אט אל המים, והנה הוא רואה... יד מבצבצת מהמים. בתחילה חשב שמדובר בבובה.. אבל אחרי שנייה הוא גם רואה ראש.

האברך קופץ למים - שהגיעו עד לצווארו, בגובה מטר ושבעים - עד שמשו מהמים.. ילדה קטנה..

הוא - איש הצלה - לחץ לה מספר פעמים על הבטן שהייתה מלאה במים של ירקון, היא הקיאה את כל המים,

בשו"ת כתב סופר (אורח-חיים סימן לג) חולק וסובר שאמנם אסור לתת מאכלים כאלו לבעלי חיים שאינם תחת אחריותו, אולם אדם שיש לו בעלי חיים שלו רשאי לתת להם לאכול כל מה שירצה ואין בכך משום 'בל תשחית'. אלא שלכתחילה יש להחמיר בדעה הראשונה.

ומרן הראשל"צ הגר"ד יוסף שליט"א כתב בספרו 'הלכה ברורה' (סימן קעא אות י, בבירור הלכה ט) כי ראוי להחמיר לכתחילה כדברי המאירי ז"ל שחושש משום בל תשחית. ומ"מ אם אין לו דברים אחרים להאכילה רשאי להאכילה מאכל אדם, ואין צורך להחמיר בזה.

וראיתי שמביאים עוד להקל כי כאן באופן שנותן לצורך לבהמות לצורך משחק הילדים, גדולה מזאת יש להתירה, שחשיב כצורך של בניו - כעין זה מצינו פסיק רישיה של תרנגול, שהיו שוחטים תרנגולות למרות שלא חשבוהו להמיתו [פסיק רישיה, ולא ימות?] בעיקר לשמחת הילדים, וחשוב הדבר ל"צורך".

למעשה כתבו הפוסקים (ראה ספר 'פסקי תשובות' סימן קע"א) שכאשר נותר מאכל מן הסעודה ולא יאכל יותר, בהחלט ניתן לתתו לבעלי-חיים לכתחילה ללא כל חשש.

שאלת פינת-החי

שאלה לימי פגרת 'בין-הזמנים': האם מותר להאכיל את הדגים של פינת-החי בלחם לשמחת הילדים? (אם ההנהלה מסכימה כמובן)

ויש לדון האם מותר להאכיל לחם את הדגים בפינת-החי וכדומה (כמובן, רק כאשר ההנהלה מסכימה). נראה שהדבר איננו פשוט.

הנה נאמר בגמרא (תענית כ, ב): "אמר רב הונא: מאכל אדם אין מאכילין לבהמה". ודנו הפוסקים האם אמנם ההלכה כרב הונא ונתינת מאכל לבהמה יש בה משום "בל-תשחית" משום שראוי המאכל לאדם, ולחי יש מזון משלו שראוי לו.

בספר 'אליה רבה' סימן קעא מסופק אם הלכה כרב הונא בזה. והכרעת ספר 'מחצית השקל' שם הינה, שבמקרה שאין לו מאכל אחר ליתן להם, יש להקל. אולם אם ניתן למצוא בנקל מאכל שאינו ראוי לאדם, או שיירי מאכלים שמאוסים על בני אדם-הרי שאין להקל ולתת להם מאכלים טובים וראויים.

האם נשיא ארה"ב מדבר בשפה הנכונה?

חדש!

מקורי, מפתיע ומעורר חשיבה!

לפרטים ורכישה: פלא! 0504116867 דוא"ל: a0504116867@gmail.com